

"איץ קוצץ"

בפרדס חנה היתה מריבה מכוערת מאד בין שני חברים, שאחד טען שחברו חטא כנגדו ולא האמין לחברו שהכחיש, ומה שהשיב שהוא נקי מאשם, אמר שאינו מאמינו אלא בשבועה. הלכו אל רבה של המושבה, הגאון רבי יהושע זליג דיסקין. הרב דיבר עמהם והבין שאין בחבר אשם אך השני נשאר בשלו ותבע שבועה. הרב הסכים ואמר להם לבוא למחרת. רבי יהושע זליג הכין חדר חשוך עם מעט נרות. נכנסו, הרב אמר שבענין זה שטוען עליו יש נוסח מיוחד של שבועה. פתח סידור ישן, והורה לנשבע לקרוא את הפיוט "איץ קוצץ בן קוצץ, קצוצי לקצץ, בדיבור מפוצץ, רצוצי לרוצץ..." מיוצרות לפרשת זכור. הנשבע שלא ידע ולא הבין, סבר שאלו קללות נוראות אם הוא ישקר חלילה ואמר אותם בבכיות נוראות... כך נהיה שלום ביניהם!

(נר לשולחן שבת" מפי הרה"ג י"ו)

בספר "הררי קדם" הביא מהגאון רבי משה סולובייצ'יק, בנו של מרן רבי חיים מבריסק, שכל אומה שהיא רעה לישראל יש לה דין עמלק, שהמצות עשה של מחיית עמלק אינה רק על זרע עמלק, אלא גם על כל אותם הרשעים הנלחמים כנגד ה' ועמו, על כל ההולכים בדרכו של עמלק. ולכן הרמב"ם לא הזכיר במצות מחיית עמלק 'וכבר אבד זכרם' כפי שכתב גבי ז' אומות, (מלכים פ"ה ד' ה) משום שגם היום שייכת מצוה זו של מחיית עמלק אף שסנחריב בלבל את האומות. (ה"א)

הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק הגיב על חידוש זה בחריפות וכתב: 'דברים אלו אסור לאומון ואסור לשומען' - ברור ופשוט שהמצות עשה של מחיית עמלק היא רק על עם עמלק - יוצאי חלציו של עמלק בן אליפז. ומה שלא סיים הרמב"ם ש'כבר אבד זכרם', כוונתו שמצוה זו אינה נוהגת בזמן הזה, דמצוה זו אינה חובה על היחיד, אלא חובת הציבור היא על פי מלך'. (ישורון"ח)

אמריקה של פעם, עמלק של היום...

פעם לפני פורים הגאון רבי זיידל אפשטיין מסר שיחה בישיבת "רבינו יעקב יוסף" על מצות מחיית עמלק, הרחיב והעמיק בחטאו של עמלק שקירר את אומות העולם אחר הרושם הרב שקריעת ים סוף עוררה בעולם. ובשפת בעלי המוסר הוסיף שעל כל אחד להבין שגם בקרבו פועל עמלק, היינו אותו יצר הרע שמפתהו לקרירות בעבודת השם ויש לדאוג למחות אותו. היה מבין הבחורים מי שלא הבין את דבריו, וסיפר על כך להנהלת הישיבה.

למחרת זומן רבי זיידל לפגישה, כשנכנס מצא כמה מחברי הנהלת הישיבה יושבים בסבר פנים חמורות. פתח אחד ואמר ששמע שראב"י אפשטיין אמר שיש בישיבתנו עמלקים ושיש למחות אותם מן העולם. הוא שאל האם הדברים נכונים ומה יש לו לומר על כך...

רבי זיידל ניסה להסביר את שאמר, אך חברי הנהלה התקשו לקבל את הסבריו והתרו בו לבל יוסיף לדבר כך אל בני הישיבה. (לעבדו בלבב שלם)

סיפר הרה"צ ר' נח גד וינטרוב: שאלתי פעם את הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד, נצטוונו על מחיית עמלק דווקא, והלא אנו יודעים שהגרמנים הם מבני יפת, ואיך כולם אומרים שהם עמלק?

ואמר לי שגם הוא ימחה, כי לא כתוב מחה אמחה את 'עמלק', אלא כתוב "זכר עמלק", דהיינו, על כל אומה שמיישמים את זכרו של עמלק, אותם צריכים למחות! (בישישים חכמה" ועין מגילה ו. מהרש"א ועי"ן, ישורון"ח מהרה"ג יוסף לייזרזון ו"נר לשולחן שבת" וירא תשע"א אודות גרמניה!)

אם רוצים לנצח במלחמה זו, על מה יש להקפיד בימים אלו?

כוחו של עמלק מגיע מזכות כיבוד אב של עשו שנהג באביו יצחק, ומי שבא לבטל את זכותו וכוחו ולנצחו צריך שתהיה לו זכות מושלמת של כיבוד אב! ("ערות דבש" ח"ב דרוש ב')

כתב החיד"א: ראיתי בפירושו רבינו אפרים שכתב על הפסוק 'כתוב זאת זכרון בספר ושים באזוני' שהוא ראשי תיבות זבוב, והוא מלך עמלק! ואפשר שעמלק יונק מקליפה זו, שהרי ישראל ריפו ידיהם מן התורה ובא עמלק, שאלמלא עסקו בתורה היו מבטלים קליפה זו, דביטולה על ידי התורה. ("מדבר קדמות")
זה כוחו, ולכן הזבוב אומר בפרק שירה 'בשעה שאין ישראל עוסקים בתורה!'

לאור דבריו של הגאון רבי מיכאל דב וייסמנדל שמספר האותיות שבמגילה יש בו סוד עצום, שמילים מסוימות הקשורות למגילת אסתר מופיעות בתורה הקדושה בדילוג כמספר הזה.

העיר ד"ר הרב משה כץ כי המספר המדוייק של האותיות במגילת אסתר הוא שתים עשרה אלף ומאה ואחד עשרה!

והוסיף: הדילוג במספר הזה נותן את המילה עמלק. נתחיל מן הפעם הראשונה בו מופיע 'עמלק' בתורה, בספר בראשית, בפסוק "ויכו את כל שדה העמלקי" (י"ד ז), הדילוג מסתיים באות ק' בפרק ל"ו בפסוק "ותמנע היתה פלגש ותלד את עמלק"!!!

הרב דורון ויצטום כתב כי 'אגג' אף הוא מופיע בדילוג הזה, דילוג יחיד בספר בראשית - הא' של אגג היא 'אלוף עמלק!'

(יש"כ לג"ר דוד זיכרמן וד"ר משה כץ - ואריכות גדולה יש בזה והדברים מופלאים ואכמ"ל)

הליכות שלמה - הלכות לשבת זכור מתורת מרן הגרש"ז אויערבאך

¶ יוצא אדם ידי חובתו בשמיעת פרשת זכור בהברה השונה ממסורת אבותיו, אך לכתחילה ראוי להמנע מכך.

¶ אין לעשות באותו מעמד קריאה בכמה הברות. זה לא כבוד הציבור, אין לדבר טעם ולא שמענו שנהגו כך.

¶ חיסר כמה תיבות, כל ששמע עיקר ענין זכירת עמלק יצא.

¶ ספר תורה שקראו בו זכור, ונמצא בו פסול לאחר זמן, אין צריך לחזור ולקרוא פרשת זכור שנית.

¶ **וכדברי** הגאון רבי חיים לייב מסטוויסק: "והרבה פעמים נמצא טעות בס"ת, ולא שמענו מעולם שקראו פרשת זכור מחדש". (ס)

מעשה שהיה בבית כנסת בבני ברק, יוצאי ישיבת ... שגילו בקיץ כי בס"ת בו קראו פרשת זכור היתה טעות. התלבטו והחליטו לעשות מעשה ולקרוא בספר אחר פרשת זכור. שבועיים אחר כך לתדהמתם גילו טעות גם בספר הזה... ("נר לשולחן שבת" מפי הרה"ג צ"ח)

בבית כנסת בו התפללו רבים וטובים קראו במשך שנים אחדות בספר תורה מהודר עד שהגיע המחשב וגילה טעות בספר. בדיקת המחשב העלתה כי בפרשת זכור היה כתוב 'תמחה את זכר עמלק מתחת השמים'... ('קולמוס' אלול תשמ"ח שעי' מכון משמרת סת"ם)

נמצא פסול בס"ת שקראו בו זכור, יוצאו ספר חדש ויקראו מראש הפרשה ובלא ברכה לפניו. (פמ"ג קמ"ג) **נתגלה הפסול לפני פורים**, יכונו לצאת ידי המצוה בקריאת פורים. (מג"א תרפ"ה ועיין נר 40) **נתגלתה הטעות אח"כ**, יכונו לצאת בקריאת פרשת זכור בסוף פרשת כי תצא. נתגלה הפסול לאחר מכן סומכים על הסוברים שלקריאת זכור אין צריך דווקא ס"ת. (ראב"ד תו"כ בחקתי, רמב"ן כי תצא)

באמסטרדם נהגו בשבת זכור ובפורים להעלות לתורה אדם ששמו מרדכי, ואין המנהג הזה בלונדון ושאר ארצות. (כתב שם טוב א)

עצה להורים שילדיהם יכנסו השבוע לעול המצוות מהגאון רבי נסים קרליץ – נכון הדבר שקטן אינו עולה לקריאת פרשת זכור, שחיובה מהתורה, אך אפשר לכבדו בקריאת ההפסרה, כיון שחיוב קריאתה אינו מן התורה. ('פורים וחודש אדר' ד' סעיף פ"א) וראיתי שהיו שעשו כן. ('נר')

מתוך הליכות ומנהגי האדמו"ר מ"תולדות אהרן" הגה"ק רבי אברהם יצחק הכהן כפי שנהוג בחצרות החסידים נתמנה מטעם הקהילה "רב פורים" ועולה לתורה בפרשת זכור, ואחר סיום עלייתו שרו קצת ניגוני פורים להרבות שמחה. ובקידושא רבא ובסעודה שלישית היה עולה על השולחן נוכח האדמו"ר, לשמוח בענינא דיומא.

באחת השנים הרב דפורים אמר לפני הרבי שיש לו גזירה שוה שכבר בשבת זכור צריכים לשתות יין: כתיב "זכור את עשה לך עמלק" וכן "זכור את יום השבת לקדשו"... הרבי נהנה מדבריו ואמר לו במליצה 'ראויים הדברים למי שאמרם...' ("זכור לאברהם")

האדמו"ר ה"אמרי חיים" הנהיג שבשבת זו מכריז הגבאי על המתמנים לשמש כ"פורים רב" וחברי ה"פורים קהל". הפורים רב מקבל יחס מיוחד כבר משבת זו, לובש בגדי רבנים, ועולה לתורה ומברכים אותו במי שברך מיוחד... ('עדות ביהוסף' מנהגי וזניץ)

בליל שבת זכור, הפורים רב, הרה"ח ר' מרדכי ברוך גייגר היה נעמד ליד כ"ק האדמו"ר בעת שהקהל עבר לומר "שבת שלום", וכאשר מאן דהוא עבר ולא שם לבו אליו היה קורא לאותו אדם וסוגט בו: "היתכן?! היכן הוא כבוד התורה?"

וכן, כאשר הזכיר אחד שם חולה לרפואה היה הוא מרכין את ראשו כאילו גם הוא מבקש לשמוע... והיה נזף בו למה לא הזכיר גם לפניו... רבותינו לא הסתירו את הנאתם. (ס)

על מה צריך להתפלל בימים אלו? ומתי?

בפורים אם יהיו גשמים, הוא רע לעניים. וראוי להתפלל שלא יהיו גשמים. וגם לנותנים צדקה הוא סימן טוב שאין גשמים, כדי שלא יהיו בגדר 'עבד שבא למזוג כוס לרבו', שנאמר בסוכה. **ומעשה נורא**. כמה שנים בפורים בוקר, התקדרו השמים בעבים וירדו גשמים. ואחר כך בזמן שהעניים מסתובבים, זרחה החמה, וששים בבואם ושמחים בצאתם!

וכלפי זה ראוי להתפלל שירדו גשמים בשבתות ובמוצאי שבתות, שלא יצאו לרחובות לטייל ולהסתובב...

והאדם האוהב את בנו לא יניחו לצאת. ויקשור אותו כמו שקושרים כלב רע... ואחרי זה יראה בעיניו מה שמרויח בזה, שלא ישל זרעו בשום עוון כלל לעולם ועד. ("מועד לכל ח"י אדר")

כל מי שצריך רחמים על איזה דבר צריך להתפלל. יקח פנאי לעצמו ביום תענית אסתר ויאמר תחילה מזמור כ"ב בתהלים "למנצח על איילת השחר" – שאסתר נקראת איילת השחר, וישפוך שיחו לפני ה' ויבקש בקשתו, ויזכיר זכות מרדכי ואסתר שבזכותם יעתר לו הקב"ה ותקבל תפילתו ברצון! ("קב הישר")

הלכות לשבת "ערב פורים"

החת"ס נהג בשבת זו להתפלל מנחה גדולה, ועשה סעודה שלישית קודם שעה עשירית.

עצה טובה - החכם עיניו בראשו למעט קצת באכילתו בסעודה שלישית, ליתן מקום לסעודת ליל פורים. ("מחצית השקל" תרצ"ה)

בליל פורים ישמח וירבה קצת בסעודה. (רמ"א תרצ"ה א) ואפילו כשחל במוצאי שבת, שאכל סעודה חשובה בסעודה שלישית צריך להרבות בלילה לכבוד פורים. (משנ"ב ג) בפורים השתא שחל במוצ"ש, שיש מצות מלוה מלכה ראוי לאכול בשר. (ועיין שעה"צ י"ב)

יש נוהגים ללמוד משניות בשעת המנחה בשבתות אלו. בשבת שקלים: מסכת שקלים. בשבת זכור: מסכת מגילה. בשבת פרה: מסכת פרה, ובשבת החודש: מסכת פסחים. ("מחזור רומא" שנת ש"א)

הורה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך: מותר להתכונן וללמוד בשבת את המגילה בטעמיה, כדי לקרותה בערב כהלכתה - כי אני לא מכין אותה למחר אלא לעכשיו, אני עתה יהודי שיועד לקרוא מגילה - "יהודי יודע ספר". ("שמירת שבת כהלכתה" כ"ח קכ"ט)

מה רגילים לאכול בפורים?

בארבע פרקים בשנה, ערב יו"ט אחרון של סוכות, פסח, עצרת ור"ה העמידו חכמים על דין תורה שמעות קונות. כיון שמוכרחים לקנות בשר לשמחת חג, כל אדם רוצה שישמח קניינו. (חולין פג. ר"ן) **הביא הרמ"א** שהנותן מעות על יין לקידוש בערב שבת קנה, דכל כהאי גוונא העמידו דבריהם על דין תורה. (ח"מ קצ"ט ג, ועיין גר"א) והוא הדין כשנתן מעות לקנות חלה לשבת, כיון שמקדשין על הפת.

והקשה המג"א לגבי עירוב, מדוע לא אמרינן מעות קונות, שהרי זו מצוה כמו יין לקידוש, וצ"ע? (שם ט"א) **והאחרונים חילקו** בין קידוש, לבין עירוב שאינו מצוה גמורה אלא להציל מטלטול. (שם)

וכתב החת"ס שאף בפורים העמידו חכמים דבריהם שמעות קונות, כיון שהכל צריכים לבשר לצורך שמחת פורים, וכדברי המג"א שחייבים לאכול בשר בפורים. (תרצ"ו ט"ו) ומה שלא נמנה פורים במשנה בין ארבעת הזמנים הנ"ל, זה מפני שבזמן המשנה היו נוהגים לקנות עגלים לכבוד פורים. (חידושי חת"ס ח"מ קצ"ט)

זרעונים. אזני המן - המן טאש - תש. קרעפלך - הכה תכ"ה. דבש. עוגיות בצורת אדם - המן. בשר מעושן - המן. עוגיות בעלות קרניים. ועוד ועוד.

הנשבע להתענות בפורים יקיים שבועתו. (ראשונים) דיכול לאכול בלילה את סעודת פורים, ומה שמובא בגמ' בסעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא, היינו כשאין אבוקה כנגדו, דרך שמחה ויום טוב. (ב"י תרצ"ה ועיי"ש) ולמעשה, יראה להתיר את שבועתו. (משנ"ב שם ו)

בשושן פורים בא הרה"ג זאב בוגרד מירושלים לבני ברק ונכנס לבית המשגיח הגה"צ רבי משה טיקוצינסקי ובידו משלוח מנות. רבי משה סירב לקבל את המשלוח, ואמר: "אצלי זה לא פורים!" "אבל בשבילי זה פורים..." הקשה ר' זאב.

השיבו רבי משה: "מכיון שבשבילי זה לא פורים זו מתנה ואני רוצה לחיות כמאמר הפסוק 'שונא מתנות יחיה'..."

אמר לו ר' זאב: "אבל אצלי זו מצוה ואני לא צריך לחוש שזו מתנה". השיבו רבי משה בתמיהה: "אתה לא רוצה שאחיה?!". וכאן נסתתמו טענותיו...

("נר לשולחן שבת" ועיין פרישה חו"מ רמ"ט)